
EMLÉKTÁBLÁT AVATTAK KOKAS KÁLMÁN ÉS KOKAS KLÁRA TISZTELETÉRE SZANYBAN

(2020.VIII.19.)

I.

Kokas Klára szülőháza, Szany, az ünnepség helyszíne
(Tóth Imre felvétele)

Kokas Klára a nemzetközi hírű zenepedagógus, a Kokas-pedagógia megalkotója tíz éve nincs már közöttünk, Arlingtonban, az Egyesült Államokban szeretett fia családjának körében érte a halál. 2020. augusztus 19-én szülőfalujában a győrsopron-mosoni Szany nagyközségben emléktábla avató ünnepséget tartott Szany Nagyközség Önkormányzata és a Rábaközi Helytörténet-kutatók Társulata. Az ünnepségre meghívást kapott a Kokas Klára által alapított Kokas Klára Agape-Zene Életöröm Alapítvány is, a szervezetet az ügyvezető igazgató, Blaschke Zsuzsanna a kuratórium részéről Furka Beáta, Pállay József kurátorok, és a Szakmai Kollégium vezetője, Szkubán Judit képviselte további tagokkal együtt.

A falu tisztelettel adózott a tanító, igazgató Kokas Kálmán és leánya, Klára emlékének a volt tanítói lakás, Kokas Klára szülőházának falán elhelyezett emléktábla felavatásán és az azt követő ünnepélyes megemlékezésen. Köszöntőt mondott Németh Gergely polgármester, megemlékezést Szalay Balázs helytörténész, aki beszédében megemlítette: *„{Kokas Klára} Szanytól a gyermekévek és az elköltözés után sem szakadt el. Ha élete későbbi szakaszában*

úgy érezte, nem értik meg, akkor elcsendesedett és a szanyi fehér violára gondolt”.

(balról jobbra) Töreki Imre, Németh Gergely (polgármester), Henczel Szabolcs (plébános), Szalay Balázs, Pállay József
(Tóth Imre felvétele)

Ünnepi beszéd megtartására Pállay József művésztanárt kérték fel. Pállay Kokas Klára külföldön élő gyermekeinek a szanyi ünneplő közönség részére küldött levelét idézte: „<Falun születtem, és nevelkedtem...> kezdte önéletrajzát édesanyánk. Írásai, előadásai, bemutató órai-émlékezetünkben- mindig tartalmaztak csillagfényeket, melyek a büszke, szanyi közösségi élet gyermekkorából ragyogtak. Klára első könyvét gyerekeinek, unokáinak és majd az ő unokáinak dedikálta. **LELKE BENNÜNK ÉL.** Természetesen új hazánkban nem éljük hasonlóan őseink múltját. Mély tisztelettel köszöntjük a szanyi emlékünnepe szervezőit és mindazokat, akik munkájukkal folyamatosan járják Kokas Klára felfedező útját. Örömteli hálával és köszönettel: Eger Zsuzsanna és Eger Tamás”

Rugli Dezső Kokas Klára tiszteletére elkészített különleges téglája
(Tóth Imre felvétele)

Az apának, Kokas Kálmánnak és leányának, Klárának emelt gránit emléktáblát megáldotta a falu plébánosa, Henczel Szabolcs. Bemutatásra került Rugli Dezső, a szanyi különleges Téglamúzeum alapítója által, Klárának készített téglá, ami később a múzeumban került elhelyezésre. Az avató ünnepségen a még Kokas Kálmán alapította Bokréta Néptánc Együttes tagjai álltak dízsorfallat szanyi népviseletben, valamint közre működött a helyi Szent Anna Kórus.

A nap további részében államalapító Szent István királyunk ünnepének előestéjén a híres hármas tornyú szanyi templomban katolikus szentmisén vett részt az ünneplő társaság.

A híres szanyi hármas tornyú templom
(Tóth Imre felvétele)

A Püspöki-kastélyban megtekintették a gazdag, a helyi emberek portréképeit tartalmazó tárlatot és a helytörténeti gyűjteményt. Este a művelődési házban Farnadi Tamara és Eisenmann Tünde Kokas-tanítók bemutató Kokas-foglalkozást tartottak a gyerekeknek.

Erdélyi Péter amatőr festő kiállítását megnyitotta Tőreki Imre, ahogyan magát nevezi: az „utolsó néptanító”. Imre Bácsi az országos és nemzetközi hírnevű Bokréta Néptánc Egyesület vezetője a falu történetét feldolgozó Szanyi

Kincsestár című könyvéről tartott előadást, és levetítették Paulini Béla a híres szanyi búcsút és a táncoló, mulató férfiakat, asszonyokat bemutató harmincas években készült filmjét. Az előadás részeként az apáról, Kálmánról hallhattunk szívbe markoló történeteket. A sikeres, szeretet és köztisztelet övezte fiatal tanító férfikorának legszebb évtizedeit a szanyi emberek, gyerekek és felnőttek szolgálatában töltötte a falu közösségi életének évtizedekre meghatározó szerveződéseit hozva létre. 1949-ben azonban a kommunista rendszer nem engedte, hogy tovább maradjon, és el kellett mennie családjával a faluból szekérre fölpackolva minden holmiját. Csendben, némán, az üresen maradt szanyi utcán hagyta el a falut. Nem tért vissza. 1985-ben halt meg Szombathelyen, de temetésén a szanyi bokrétások is ott álltak a koporsója mellett.

A nap a Bokréta Vendéglőben tartott közös vacsorával és éjszakába nyúló beszélgetéssel zárult. Szany Nagyközség Önkormányzata szimbolikusan és ténylegesen is lépést tett a Kokas Kálmán-Kokas Klára életmű és munkásság láthatóvá tétele felé. Mindazoknak, akik a Kokas-zenepedagógia mélységeit igazán meg akarják érteni, meg kell ismerkedniük az apa, Kokas Kálmán közösségteremtő, -építő tevékenységével, szívós, céltudatos, de alázatos nem kérkedő jellemével. Meglátni és tapasztalni, hogy a húszas, harmincas években végzett összetett, a falu egész népét érintő tanítói-nevelői munkásság a teljes embert és a teljes közösséget formálta hosszú évtizedeken át túlélve világháborút és politikai-gazdasági rendszerek megváltozását. A népi kultúrával való foglalkozás koránt sem merül ki muzeológiai tevékenységben. Élő, közösségmegtartó és -szervező értékek hordozója, és egyúttal szervesen bekapcsolható a falun túli világ áramlásába. A helyi népdalok danulása szépen megfér a többszólamú kórusénekléssel. A szokásrendbe beilleszkedő helyi néptánc hagyománya karaktert, viselkedést, jellemet formáz a társas kapcsolatokban. Az apa szellemi öröksége a lány tanítói, zenepedagógusi, zenepszichológusi tevékenységét is meghatározta. Az utódokra vár e különleges kapcsolat feltárása. Mi a magunk részéről most közre adjuk Szalay Balázs helytörténész, tanár Kokas Kálmánt és Kokas Klárát méltató ünnepi beszédének szerkesztett változatát, ami elhangzott Szanyban 2020. augusztus 19-én a Kokas-Emléktábla felavatásán.

Kokas Kálmán és leánya, Kokas Klára tiszteletére állított gránit emléktábla.
Alatta Rugli Dezső téglája
(Tóth Imre felvétele)

Tóth Teréz beszámolója

SZALAY BALÁZS KOKAS KLÁRA MÉLTATÁSA¹

Kokas Klára
(Kokas Klára Agape Zene-Éltöröm Alapítvány)

¹ A beszéd elhangzott Szanyban, 2020. augusztus 19-én a Kokas Kálmán és Kokas Klára tiszteletére átadott emléktábla avatóján. Itt egy némileg rövidített változatot adunk közre.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves ünneplő közösség!

(...) A kiváló zenepedagógus, Kokas Klára méltatására a jelenlévők közül többen, sokkal hitelesebbek és alkalmasabbak lennének. S bár idén januárig csak egy helyen – Horváth Győző: Népzenei barangolás a Rábaközben című könyvében – találkoztam Kokas Klára nevével, de az eltelt hónapokban, hetekben, napokban igyekeztem minél többet megtudni róla. Megnéztem és elolvastam a vele készült interjúkat. Kézbe vettem az Öröm, bűvös égi szikra című munkáját, elolvastam a komplex művészeti programjának elemzését, megkerestem az énekszakos kollégákat és felvettem a kapcsolatot az egyik családtagjával is. És egy olyan csodálatos ember képe bontakozott ki előttem, akiből nagyon kevés van.

De mi is történt januárban? Ekkor tartottuk a Rábaközi Helytörténet-kutatók Társulatának közgyűlését, ahol Rugli Dezső barátunk felvetette a tanárnő emlékének megörökítését. Dezső a téglá szerelmese, de ahhoz, hogy most egy gránittáblát avathassunk apa és lánya tiszteletére, Tőreki Imre segítsége is kellett, aki felkarolta a javaslatot és megnyerte az ügynek a szanyi előljárósságot is. Köszönjük minden támogató fáradozását.

Tisztelt emlékezők!

A mögöttem lévő emléktábla két kiemelkedő ember emlékét örökíti meg, Kokas Kálmánét és Kokas Kláraét. Apáét és lányáét.

Kokas Kálmán a századfordulón született Szombathelyen, de családja rábaközi eredetű volt. A győri püspöki tanítóképezde elvégzése után, 1920-ban Fertőendrédre kezdte a pályáját, ahol kitűnt a népművelés területén folytatott tevékenységével. A szűken vett feladatán túl oktatta a levételeket, énekkart alakított, színdarabokat tanított be, szövegeket írt és bevezette a háziipart is. Nem is volt meglepő, hogy 1926 őszén egyhangúlag választották szanyi kántortanítóvá. 1926. október 6-án így kommentálta a tanítóválasztást a Soproni Hírlap: „Fertőendréd község lakossága bizonyára nehezen válik meg fiatal, népszerű és közszeretben álló főtanítójától. Mi a magunk részéről bizonyosra vesszük, hogy Kokas Kálmán az ő képességeinek megfelelő, népesebb Szanyi községben sikerrel folytatja azt a nagyszerű munkát, mely – amellet, hogy

mindenki megbecsülését biztosítja számára -, a magyarság gazdasági és kulturális előrehaladását szolgálja.” Tudjuk, hogy ez így történt.

Tőreki Imre „Szanyi kincsestár” című munkájában bőven találunk bizonyítékot arra, hogy Kokas Kálmán beváltotta a hozzá fűzött reményeket.

92 évvel ezelőtt egy 28 éves fiatalember megkérdezte a helyieket: „Szeretnek-e danúni?” Először azt dörmögték vissza, hogy a danulás a kocsmába való, de mégis elmentek az első próbára az iskolába. Aztán egyre többen jöttek, így megalakult a dalárda. A Szent Imre Daloskör és a Bokréta néptáncegyüttes alapításával Kokas Kálmán elérte, hogy Szany felkerült az ország néprajzi térképére, sőt 1933-ban az osztrák rádió is közvetítette bécsi fellépésüket, míg 1935-ben a londoni nemzetközi népviseleti és táncbemutatón a tanító úr által vezetett szanyi küldöttség az egyik legnagyobb sikert aratta. Ideérkezése után tíz évvel a szanyi táncosok három napon keresztül szerepeltek a budapesti Városi Színházban. Családja ritkán látta. Az alkotás hátterének megteremtése és a gyerekek nevelése jórészt feleségére, Tóth Erzsébetre maradt.

A férfiakat az istállóban kereste meg. Esténként többnyire próbáltak a dalosokkal, táncosokkal a lakásukkal szomszédos iskolában. Az udvaron áthallatszott a dalolásuk. Kokas Kálmán varázsát talán az érzékelteti a legjobban, ha gondolunk a hajnali négytől napnyugtáig hajlodozó arató emberekre, akik otthon kimosdottak, ettek, majd mentek hozzá énekelni.

Nyaranként tanfolyamra ment Budapestre, ahol ismert tanárok oktatták új dallamokra a falusi tanítókat. Ahogy az emléktábla is fogalmaz: élete végéig hű maradt a haza és Szany népdalkincséhez. Pedig a haza vagy a haza nevében kormányzó új hatalom 1948 után eltaszította magától odaadó munkását. (...)

Tisztelt emlékező közösség!

Amikor azt kérdezték Kokas Klárától, hogy fontos-e hol született, ezt válaszolta: „Nagyon fontos. Szanyban születtem, a Rába folyó közelében. A szép hármastornyú templomban kereszteltek, amiről nóta is szól: „Sej, a szanyi hármastorony nem látszik, Köröskörül Rába vize hullámszik, Rába vize ne vedd el az utamat, Úgyis ritkán látom a Galambomat.” A nótát édesapja gyűjtötte. A kis Klári is húzta népviseletben a Pásztor Böskét dalolva végig a poros szanyi utcán. Szerette a sárzó gödör békáit. Ő is szaladt a háromkerekű biciklin

közlekedő fagyaltos után, aki ott az utcán kente tölcserre a fagyit a hozzá szaladók filléreiért.

Szanytól a gyermekévek és az elköltözés után sem szakadt el. Ha élete későbbi szakaszában úgy érezte, nem értik meg, akkor elcsendesedett és a szanyi fehér violára gondolt. Ritka szanyi tartózkodása alatt ideje nagy részét a szeretett Rába partján töltötte. Amikor 2008-ban a Szent Imre Daloskör alapításának 80. jubileumára készültek a községben, Klárát kérték meg, hogy legyen az új dalárdazászló felavatója.

Nemcsak a zászlóanyai tisztséget vállalta örömmel, hanem a dalárda jubileumának tiszteletére megjelent kötet előszava és az édesapjáról szóló fejezet is az ő munkája. A könyv hátlapjára kívánsága szerint, ez került: „A szanyi templom dalárdájára és a dalárda alapítójára, Kokas Kálmánra emlékezünk. Áldás kísérje azokat, akik a nyomukban járva énekükkel dicsérik Isten.” Zászlóanyaként ezek voltak az első gondolatai: „Szívesen jöttem Szanya, hiszen itt születtem, itt kereszteltek és itt töltöttem gyerekeimet, amire nagy szeretettel gondolok vissza.”

Az orvostudománytól az építészetig minden érdekelte, de különösen a természet, a környezetvédelem foglalkoztatta. Kokas Klára igazi nemzetközi lélek lett. Egész életében tanulta az idegen nyelveket. Elsőként a németet sajátította el a soproni állami gimnáziumban. A spanyol szavakat úszás közben tanulta úgy, hogy a medence végén, nylonborítóban volt a szószedet, és az oda-vissza hosszokon biflázt. A franciát a verseken keresztül sajátította el, sétá közben magnófelvételtől gyakorolt. A hatvanas években, amikor a gerincműtétje idején ágyba kényszerült, magnóról tanult meg angolul, de jártas volt az olasz nyelvben is. Szeretett volna görög gyerekeket is tanítani, ezért elkezdett újjörögül tanulni.

Kokas Klára rendkívüli jelenség volt, de minden titulusa, kitüntetése és eredménye ellenére is megmaradt közvetlennek. Aki meglátta kedvességet sugárzó, mosolygós arcát, érezte, hogy egy jó emberrel hozta össze a sors. Látszott rajta, hogy az ő mosolya nem az arcán volt, hanem belülről, a lelkéből fakadt. A 2008. május 11-i ünnepség előtti napon a szanyi plébánián foglalkozást tartott testvérével. Nagy elszántságot sugárzó egyénisége, felülmúlhatatlan alkotókedve minden szülőt és gyermeket magával ragadott. Egyszerűségében nagyszerű, nagyszerűségében pedig egyszerű tudott maradni.

Amikor megkérdezték tőle, mi a foglalkozása a sok közül? Lényegre törően ennyit mondott: „Amióta emlékezni tudok, éneket akartam tanítani és zenét tanulni. Tanító vagyok. Nem úgy általában, hanem olyan nagy betűs tanító.” Olyan tanár volt, akinél a kimondott szónak súlya volt. Olyan, aki a gyerekektől tanult. Olyan, aki meglátta, mire van szüksége a tanítványnak, mert figyelt rá. Amikor a halála után a Bartók Konzervatórium udvarán emlékfát ültettek és emlékpádot avattak a tiszteletére, arra az alábbi mondat került: „A tanítás nem pályám, nem munkám, nem hivatásom, hanem létezésem.”

A vele készült beszélgetéseket olvasva látjuk, hogy Istent tartotta a legnagyobb tanítónak. Felfogása szerint azért kell a tökéletességre törekedni, hogy általa másoknak legyünk a hasznára, segítségére.

Érzésem szerint az apai példán és az anyai szerető gondoskodáson kívül még két döntő eleme van, hogy sikerült kialakítani a sajátos pedagógiáját. Az egyik a győri apácák intézetében töltött egy esztendő, amikor a tízéves kislánynak, meg kellett tapasztalni a személytelenség és a közöny romboló hatását. Egy, a hivatását nem túl jól végző nővér hatására átélte a sikertelenek, a bukottak érzését, így megélte, milyen lehet másnak, kivetettnek lenni.

A másik inspiráló Kodály Zoltán volt. Négyéves korában már Kodály nevét betűzte apja kottás füzetéin. Tizennégy volt, amikor elhatározta, hogy az ő útjain szeretne haladni. Tizenhét évesen tartotta az első Kodály-ismertetést Sopronban. Elhivatottságát látva az érettségi után édesapja elment Kodályhoz, és megkérdezte, a Zeneművészeti Főiskola milyen tanszakára felvételizzen. Kodály a középiskolai ének-zene tanárképzőt tanácsolta, amely akkoriban alakult. A zeneelméleti és zeneismereti tantárgyakon kívül kórusvezetést is oktattak.

Kodály népzene-tanított az Akadémián. Klára a lehető legközelebb ült a nagy zeneszerzőhöz és minden szavát itta. Erre így emlékezett: „Nem arra emlékszem, amit tanított, hanem amit bennem keltett. Felkeltette a lelkem titkait, megéreztem őt, és érteni kezdtem magamat.”

Klára rajongott Kodályért. A 85 évesen elhunyt zseni utolsó nyarára, az USA-ban szervezett interlocheni továbbképzésre így emlékezett: „Egy délelőtt a Tanár úr is ott maradt. Órákig hallgattunk. Ő is a vizet nézte. Egyszer felkelt, a

házba lépett, majd kihozott nekem egy pohár hideg tejet. Ha festő volnék, képen mondhatnám el, milyen volt a fehérén csillogó üvegpohár a reszketés nélkül előrenyújtott csodálatosan keskeny, hosszú ujjú Krisztus-kézen. A teste, a bőre sem mutatta a korát, kor nélkülinek látszott, mint az istenek.”

Szombathelyen lett pályakezdő tanár, s mivel három középiskola kellett ahhoz, hogy az óraszámra meglegyen, kerékpáron cikázott az iskolák között. Mindegyikben kórust is szervezett. A kamaszok tisztelettel vették körül a húszas évei közepén járó tanárnőt, aki akkor volt várandós első gyermekével. A kóruspróbákön hatvannyolc fiú pisszenés nélkül leste az ujjai mozdulatát. Kodály felvetésére beindította Szombathelyen az énektagozatos iskolát. A sikert jelezte, hogy a harmadik tanévben már háromszoros volt a túljelentkezés.

Kokas Klára ízzig-vérig Kodály tanítvány volt. Mesterét követte a pedagógiájában is. Tudta, hogy már a kisgyermekkorban el kell kezdeni a gyerekek zenei nevelését, hogy felnőttkorba teljesen természetessé válják számukra az igényes zene iránti érdeklődés. Módszerét jól mutatja vele készült beszélgetés címe: A zene felemeli kezeimet.

Kodály továbbra is figyelemmel kísérte pályáját, és amikor Klára bebizonyította, hogy a zenélő, éneklő gyerekek már az óvodában is sokkal jobban fejlődnek testileg is, szellemileg is, mint a nem éneklők vagy keveset éneklők, azt javasolta neki, hogy tanuljon angolul, mert a tengerentúlon is kíváncsiak az eredményeire. Módszerét az állami intézetben nevelkedő, elkeseredett, magányos, esetenként agresszív gyerekek között tökéletesítette, ahol kezdetben egy körjáték megszervezése is küzdelmes tetteknek számított. Gyakran a mégoly gondosan megtervezett foglalkozási témák sem váltak be. Minden órán meg kellett küzdenie a közös figyelemhez szükséges csendért. Minden gyerek külön világ volt, csak egyénileg megközelíthető. Végeredményben neki nem volt konkurenciája, mert egy különleges, szép, de nehéz területen, mentálisan sérült gyerekekkel is foglalkozott.

Tanárként az ő pedagógiai módszeréből az a legszimpatikusabb, ahogy a gyerekekkel bánt. Weöres Sándor 'Az új évezred szelleme' című verse jut eszembe: „Nem azzal közeledni hozzád, vagy bármihez: "ilyet és ilyet akarok, megfelelsz-e?" hanem azzal: "milyen vagy? mert olyannak óhajtlak szeretni, amilyen vagy."

A Kokas-módszerről szakértők fognak beszélni és egy bemutató órát is megtekintünk, ezért csupán annyit jegyeznek meg, hogy az általa kidolgozott játékos személyiségfejlesztő zenei foglalkozás észrevétlenül fejleszti a gyermekek ritmusérzékét, mozgáskoordinációját, önértékelését, képzeletvilágát és figyelemösszpontosítását. Mindegyikre nagy szüksége van az életben. A Kokas módszer egyik legfontosabb jellemzője, hogy itt nem az azonnali eredmény, a megtanult dalok állnak a középpontban, hanem a folyamat, amelynek hatására a gyerekek nyitottabbak, elfogadóbbak lesznek, és jobban megismerik önmagukat. Ő a kötelező tananyag helyett személyre szóló dalocskákat, zenei üzeneteket használt, az érzelmileg súlyosan sérült gyermekekben megerősítette azt az érzést, hogy szerethetőek, értékesek, megérdemlik a megkülönböztetett figyelmet. (...)

Az ének-zene oktatása nagyon fontos egy egészséges társadalom megteremtésében. Tudjuk, hogy a zene feszültséget old, termeli a boldogsághormonokat, hatással van az ember jellemének formálódására, és Klára ezt az eszközt használta a gyerekek felszabadítására. A nagy klasszikusok mellett az egyszerű népdalokat is megszólaltatta. Jól értett a gyerekek nyelvén, de ez nem gügyögést jelentett a részéről, mert szerinte a gyerekek nem primitívek, hanem érdekesek, színesek, akik megőriztek még valamit az égi ajándékaikból. A jól felépített foglalkozásain egyre közelebb került a résztvevőkhöz. Amikor a mai napra szóló meghívót terveztük, nem is volt kérdés, hogy azok közül az elkapott pillanatok közül mutatunk be néhányat, amikor olyan csodálatosan a tanítványaira nézett.

Tisztelt Ünneplők!

A Kokas család sorsa tükrözi a legújabb kori történelmünk megpróbáltatásait. A Rákosi-rendszer által megtiport sok ezer család között ott volt a Kokas família is. Képzeljük el, ahogy a Zeneakadémián a harmadéves Kokas Klára a marxista-leninista filozófia vizsgájától rettegett a legjobban. Bebiflázta az érthetetlen tananyagot, de a vizsgán az ismeretlen tanár ezt tette fel a kántor lányának: „Mi a véleménye az egyházak államosításáról?” Amikor az iskola elvégzése után tanári állásért folyamodott, újra szembesítették azzal, hogy milyen örökséget hordoz: „Elvtársnő megértheti, hogy tanári kinevezésre csak megbízható elvtársak számíthatnak.” A családnak 1950-ben el kellett

hagynia azt a községet, mely a családfő munkájának köszönhetően kiérdemelte a Dunántúl Mezőkövesdje címet.

A pártállami rendszer finoman szólva sem alkalmazta méltó helyén Kokas Kálmánt. Száműzetésének helyszínein is lelkiismeretesen dolgozott, de annak, akinek Lehár Ferenc zenésítette meg a szövegét, be kellett érnie a Vas megyei határőrség énekkarának dirigálásával. Annak, aki bírta Halmos László és Bárdos Lajos barátságát, be kellett érnie azzal, hogy zenéket válogatott a szombathelyi városi tanács családi ünnepeiségeihez és zenei tudósításokat írt a Vas Népe nevű megyei lapba.

A család szétszóródott a nagyvilágban. Mészáros Zoltán, Kokas Kálmán unokája és Kokas Klára unokaöccse Svájcban küldi üdvözlét és háláját az emlékezőknek. Kokas Kálmán négy unokája közül egy Franciaországban, egy Ausztriában, egy Olaszországban dolgozik. Klára asszony Zsuzsa nevű lánya Olaszországban, Tamás fia Amerikában él. 2010-ben az amerikai Texasban, imádott fiánál, Tamásnál hunyta le a szemét és ment át az örökkévalóságba. Ott is temették el, Szanytól 8960 kilométernyire.

Ha a világ bármely részén rákeresnek Kokas Klára nevére, akkor az életrajza így kezdődik: született 1929-ben Szanyban. A leleplezett emléktábla fotója pedig minden bizonnyal felkerül a világhálóra, így végleg egybeforr a két kiemelkedő ember, Kokas Kálmán és Klára, apa és lánya neve Szannyal.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

*Szalay Balázs, Rábaközi Helytörténet-kutatók Társulata, Szany

II.

TÓTH IMRE KOKAS KLÁRA-KÉPEI ELÉ

Az alábbi, korábban nem közölt képek Kokas Kláráról az idei (2020. VIII. 19.) szanyi emléktábla-avató ünnepség során kerültek elő. 2008 május 10-én Kokas Klára testvérbátyjával Kokas Györggyel Szanyban járt, és a római katolikus plébánián Kokas Klára foglalkozást tartott szanyi gyerekeknek és szüleiknek. A foglalkozást Tóth Imre, szanyi amatőr fényképész örököltette meg fényképein. Kokas Klára 79 éves volt ezeken a képeken, és jól láthatóan kirajzolódik az

idős, barázdált arcon a teljes átélés és figyelem, amivel Kokas bevonja a gyerekeket a dalos, mozgásos foglalkozásba.

Kokas Klára elindítja a foglalkozást

Kokas Klára és segítője, bátyja, Kokas György: a szülők és gyerekek bevonása a körtáncba

Megilletődés és feloldás az arcokon és a tekinteteken

Öröm és hangos kacaj

Körbe-körbe énekelve, kicsi és nagyobbacska gyermek, szülők, tanítók együtt

Összebújás, összetartozás

Kokas Klára, a tanító

Szerkesztette: *Tóth Teréz*